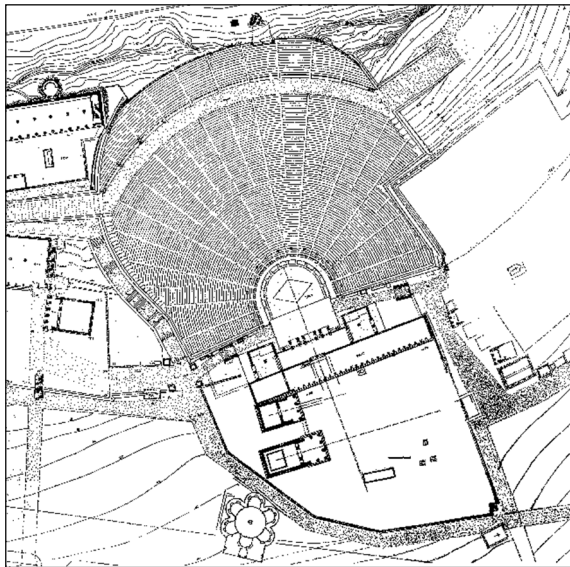

Κωνσταντίνος Μπολέτης
Δρ Αρχιτέκτων-Αναστηλωτής
Απόφοιτος Βαρβακείου Προτύπου Σχολής

Ζητήματα Συντήρησης του Αρχαίου Θεάτρου του Διονύσου

Σχέδιο γραφικής αποκατάστασης του Θεάτρου και του Ιερού του Διονύσου από τον Μ. Κορρέ.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το Θέατρο του Διονύσου είναι ποικίλου χαρακτήρα και βαθμού οξύτητας: τα προβλήματα αυτά επιδεινώνονται με την κλιματική αλλαγή. Η σημερινή εικόνα του μνημείου είναι εκείνη μιας μεγάλης κοιλότητας στα ριζά της Ακρόπολης, στην οποία μόνο τα κατώτερα διατηρούμενα τμήματα παρέχουν πληροφορίες στον επισκέπτη. Πρόκειται για την υπερσυγκέντρωση ιστορικών και αρχιτεκτονικών στοιχείων σε ένα μικρό, σχετικά τμήμα του μνημείου, που βρίσκεται σε σχετική δυσαρμονία με τα φτωχότερα σε πληροφορίες υψηλότερα σημεία του. Τα κυριότερα προβλήματα προέρχονται από την έκθεση των λίθων στις καιρικές συνθήκες.

Θραύσματα αρχαίων λίθων που είχαν βρεθεί στις ανασκαφές, έχουν μετατραπεί σε οικοδομικό υλικό για την κατασκευή μικρών τοίχων και τη συγκράτηση των πρηνών από τους παλιότερους ανασκαφείς και υπευθύνους του μνημείου. Ο αυτοσχέδιος αυτός τρόπος στερέωσης αναμφισβήτητα υποβαθμίζει το μνημείο, του οποίου η αρχική ποιότητα και ακρίβεια της κατασκευής ήταν εξαιρετική. Παράλληλα, «εξαπατά» τον επισκέπτη, που πιθανώς «διαβάζει» λανθασμένα την παρουσία μίας μεταγενέστερης ιστορικής φάσης, χαρακτηριζόμενης από κατασκευαστικές απλουστεύσεις και ατέλειες.

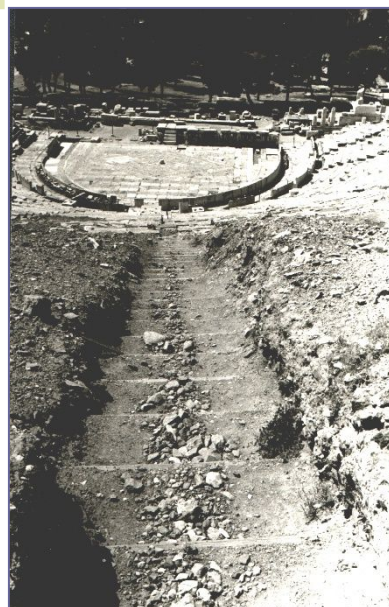
Τα προβλήματα των αδιαμόρφωτων χωμάτινων πρηνών, στα σημεία που έχουν χαθεί τα εδώλια στα υψηλότερα τμήματα του κοίλου, συνάπτονται με εκείνα του κατώτερου σωζόμενου τμήματος, είναι ωστόσο πιο έντονα. Πέρα από τα πρακτικά ζητήματα, που σχετίζονται με τις συνεχείς μετακινήσεις χωμάτων και λίθων από τις έντονες βροχές, η γεωμετρικά άμορφη διευθέτηση των επιχώσεων δημιουργεί ασάφειες ως προς την αρχική μορφή και έκταση του κοίλου και την οργανική σχέση

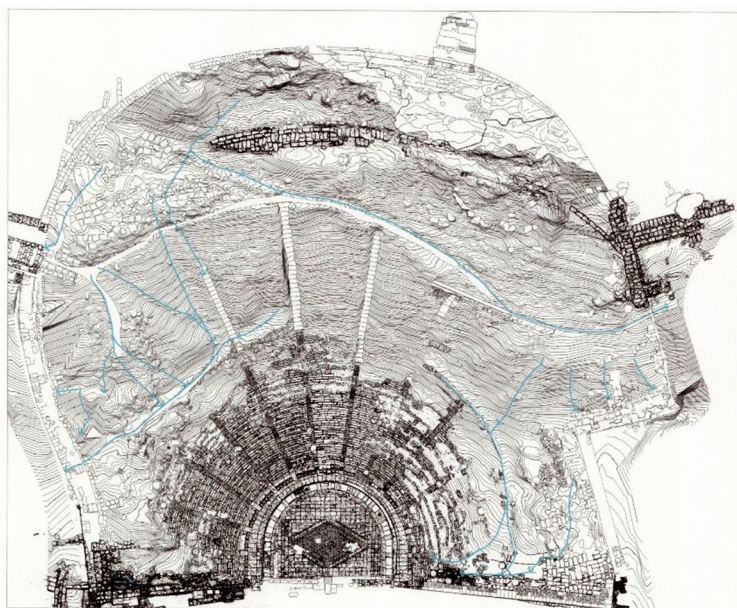
του με τον Περιπάτο, δηλ. τον δρόμο που περιέβαλε την Ακρόπολη και διερχόταν από το Διονυσιακό Θέατρο.

Το υφιστάμενο σύστημα απορροής του νερού της βροχής βρίσκεται εν μέρει, μόνον, κάτω από ένα σχετικό έλεγχο. Τα όμβρια ύδατα του επιθεάτρου και κατ' επέκταση του υπερκείμενου τμήματος του βράχου της Ακροπόλεως οδηγούνται μέσω ανοικτού καναλιού απορροής σε ανοικτό αγωγό με κτιστά τοιχώματα στα

ανατολικά του κοίλου του μνημείου. Από εκεί διοχετεύονται σε κλειστό αγωγό στα νότια της ανατολικής αναβάθρας του Περιπάτου (δηλαδή της μη σήμερα σωζόμενης αν. ράμπας που οδηγούσε στο θέατρο) και, μέσω αυτού, στο αποχετευτικό δίκτυο. Στο υπόλοιπο τμήμα του κοίλου, η απορροή γίνεται μέσω νεροσυρμών, που σχηματίζονται με φυσικό τρόπο (νεροφάγωμα) ή είναι αποτέλεσμα κάποιας στοιχειώδους παρέμβασης των υπευθύνων του χώρου. Τα όμβρια ύδατα, με αυτόν τον τρόπο, διοχετεύονται αφενός προς την ορχήστρα, από όπου αποχετεύονται μέσω του αρχαίου υπογείου περιμετρικού αγωγού που απορρέει στα νότια του σκηνικού οικοδομήματος και αφετέρου προς τα περιμετρικά αναλήμματα, από όπου κατέρχονται ανεξέλεγκτα. Αν και το διαμορφωμένο με αυτόν τον τρόπο σύστημα απορροής είναι σχετικά

Σχέδιο με τις διαμορφωμένες νεροσυρμές στο Θέατρο του Διονυσίου
σημειωμένες με μπλέ χρώμα Κ. Μπολέτης – Κ. Ασλανίδης (σχ. υπόβαθρο
Wurster, Καζαμιάκης, Κορρές κ.ά.)

αποτελεσματικό, θα πρέπει να σημειωθεί πως η μορφή και η χάραξη του ανατολικού ανοικτού αγωγού μέσα στο κοίλο και των υπόλοιπων φυσικών νεροσυρμών συντελούν στην αισθητική υποβάθμιση του μνημείου. Παράλληλα, η ανεξέλεγκτη απορροή προς τα αναλήμματα δημιουργεί τοπικά προβλήματα διάβρωσης λίθων και αποδυνάμωσης γαιών, λόγω συστηματικής διαβροχής συγκεκριμένων σημείων. Για να μην αναφερθούμε στο γεγονός ότι η ελεύθερη απορροή προς την ορχήστρα, σε συνδυασμό με την αστάθεια των πρανών, συστηματικά

συμπαράσφρει μικρούς λίθους και χώματα, σε όλη την έκταση του κοίλου.

Το υλικό κατασκευής του κοίλου του Διονυσιακού Θεάτρου, δηλαδή ο πειραϊκός ακτίτης λίθος, Εξορυσσόταν κατά την αρχαιότητα σε διάφορα σημεία του Πειραιά και έχει, ανάλογα με τον ακριβή τόπο προέλευσης, χαρακτηριστικές ορυκτολογικές συστάσεις και δεν είναι ομοιογενής. Το κυριότερο σύμπτωμα της διαβρώσεως στο κοίλο του Θεάτρου είναι η εμφάνιση ρηγματώσεων, ενίοτε διαμπερών, και θραύσεων, που κυρίως οφείλονται στην παρουσία φλεβώσεων και προσμίξεων, η διόγκωση των οποίων προκαλεί τέτοια φαινόμενα. Χαρακτηριστική και αρκετά εκτεταμένη είναι και η κυψελοειδής φθορά, που εμφανίζεται με τη δημιουργία ημισφαιρικών οπών διαμέτρου λίγων χιλιοστών στην επιφάνεια του λίθου και προκαλείται από αιολική διάβρωση και μικροοργανισμούς. Η φθορά από ατμοσφαιρική ρύπανση, που δημιουργεί τη γυψοποίηση του ασβεστιτικού πετρώματος, είναι επίσης εκτενής· η πλήρης, ωστόσο, έκθεση όλων –σχεδόν– των επιφανειών του μνημείου στη βροχή έχει ως αποτέλεσμα την απόπλυση των γυψοποιημένων επιφανειών.

Προβλήματα δημιουργούνται και από την αυτοφυή βλάστηση, τόσο στα χωμάτινα πρανή όσο και στις κατώτερες περιοχές, όπου αναπτύσσεται στους διευρυμένους αρμούς μεταξύ των εδωλίων, τα κενά των ρηγματώσεων και τις μικρές οπές που οφείλονται σε τοπικές απώλειες υλικού. Το φαινόμενο υποβαθμίζει την εικόνα του μνημείου και παραμένει ένα έντονο πρόβλημα, το οποίο αντιμετωπίζεται μόνο με συχνές και επισταμένες αποψιλώσεις. Επιπλέον, οι ρίζες, που φθάνουν σε αρκετά μεγάλα βάθη και οι όξινες εκκρίσεις τους ασκούν μηχανικές τάσεις και διαβρωτική δράση, με αποτέλεσμα τη διεύρυνση των ρωγμών.